

של.או.

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 1/ב

מישיבת ועדת הסירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', ז' בכסלו תשי"ג (25.11.52), בשעה
8.45.

נוכחי:
ב. הראל - היו"ר
א. בן-אשר
א. ברמן
ש. כפרי
ב. כצנלסון
ד. נצר

מזמנים:
שר הבריאות י. בורג
מר עממי - מטעם משרד הבריאות
מר פליפר -
סדר-היום:
המצב הסניטרי בארץ.

היו"ר ב. הראל:
אני פותח את הישיבה.

את ארגון עבודת הוועדה בוחה לסוף הישיבה.
על סדר-יומה של הישיבה הזו - המצב הסניטרי בארץ, כתוצאה מהצעה לסדר-יום
בכנסת, שהועברה, בזמנו, לידיין הוועדה.

אניד מספר מלים בתוך הקדמה לענין: אני
הוא האיש שהעלה הצעה זו לסדר היום, כוונתי היתה להבהיר את מצב
הסניטציה בארץ, שהיא בצורתה הכללית - אין לנו צורך לחקור רבות בתוך
דו"ח המונח על השולחן - רעה, כולנו מצוינים כי לא נתקדם בשטח
הסניטציה אם נשאיר את היחס לבריאות באותה צורה שפי שהיא קיימת כעת
בארץ. איננו מקדישים אף את המזלמום בשטח זה, חשבתי כי אם אעלה
בעיה זו בכנסת אפשר יהיה לעשות רבות, ולכן העמדתי אותה לסדר היום.
ידעתו כי לוועדת הסירותים אין השפעה רבה על התקציב ולכן כוונתי היתה
שיהיה דיון בכנסת, על מנת להתקדם ולהשיג תוצאות מעשיות.

מצב הסניטציה הנוכחי תלוי בתקציב, בתחוקה,
בארגון ואולי גם בדעת הקהל.

אני מצטער ששר הבריאות העביר זאת לוועדת
הסירותים כי זה יחליב אותנו להכנס לפרטי פרטים של הבעיה ובוזה לא
הייתי מעוניין.

אני מציע לשמוע דין וחשבון ספלי נציגי
משרד הבריאות ואחר כך נעמיד את שאלותינו, נדק לאחר קבלת הטיכום
נחליט אם להעביר את הענין למליאת הכנסת, ע"י דריסת דיון או ע"י
מסקנות.

שר הבריאות ז. בורג:

אסם אני בכך שהעברתי הצעה זו לוועדת הסדרות, מטוס שלא ראיתי תועלת רבה בו לכוח בכנסת. אולם אני הוא האחרון שלא יעריך בראוי את התעוררות דעת הקהל. אולם אחת הצרות של הכנסת היא שמדברים יותר מדי על עקרונות טכני לברר את הדברים כהויותם. אני אראה ענין רב באם יובא בפני הכנסת דו"ח מוסכם, המקובל על דעת כל הצדדים. מוטב קב אחד של פרבנציה מאשר תשעה קבין של קוראציה.

המצב היה כזה שהועמדנו בפני עובדה של רבוי אוכלוסין והיינו מוכרחים לספק מטות באותה הפרופורציה, אולם אנו צריכים להודות שבמובן זה אנו נמצאים על פרשת דרכים במדה מסוימת.

ברצוני להעיר בפניכם כמה הערות ואני חושב שמוטב היה אם תקחו את הנוסאים הללו לדיון. מר עמרמי ירצה בפניכם על ענין הביוב. זהו ענין שאינו נמצא במדי מסדר הבריאות במיטריין. ענין זה כרוף בצנורות, תכניות טכניות וכו'. כאן אני נתקל בשאלה אחת, שאנש רוצה להבהיר בפניכם והיא - רבוי הרשויות העוסקות בענינים הטובים, ונוסף לכך אחד אינו יודע על השני ולפעמים אינו מתחשב בשני. אני חושב שזוהי אחת הצרות האדמיניסטרטיביות של המדינה ודבר זה גורם לתקלות רבות. הייתי שמח מאד אם הייתם נותנים את הצעותיכם בענין זה.

אני יכול לתת לכם דוגמאות אחדות בשטח זה: במדינתנו קיים בעל-בית גדול, והוא האפוסטרופוס על נכסי נפקדים. רשת הביוב שהוא ירש, חזו שבחלקה לא היתה קיימת בכלל, אז שהיתה לקויה מלכתחילה, או שנמצאה לבלתי-מתאימה למספר התושבים, ניקח לדוגמה את העיר יפו. 400 בתים ניפו נמצאו ללא רשת ביוב. אין לנו סטטיסטיקאי שיכול לשנות את העקומה בין מספר הבתים עם ביוב רע ומספר חולים נדסיטריה או בטלפוס, אבל בודאי יש קשר בין הדברים. כמובן שדבר זה אינו בסדר ואף איננו יכולים להגיש תביעה נגד האפוסטרופוס. אזכיר גם את ירושלים, שבה כ-200 בתים נמצאים ללא ביוב. אני מבקש שתלטינו את האפוסטרופוס ואני בטוח שהוא יטען בפניכם את טענותיו הוא.

בענין השפוט הסהיר נגד העבריינים, ניסינו כל מיני דרכים, אולם לא הצלחנו בהם באופן מיוחד. אני מבקש לשים לב במיוחד שתזמנה לנו סכומות בבתי הדין נגד העבריינים בשטח התברואה.

זאת ועוד: נודע לי שקיימת ועדה הנותנת תקציבים לפתוח, טכני שיהיה מיוצג בה גם מספר הבריאות. ועדה זו מורכבת מנציגי מסדר הפנים, האוצר והעבודה. ד"ר שיבא העיר את תשומת לבי על כך ולאחר התערבות ניתנה האפשרות לד"ר שיבא להיות נוכח בישיבות הועדה.

אני מבקש את עזרתכם להסבת תקציב לחינוך בריאותי ותברואתי לשנת התקציב הבאה.

ברצוני לציין שעסינו עבודה יפה בשטח התחנות "אם וילד", ואם תעיינו בדבר אני בטוח שתפיקו קצת גחמט עבודתנו זו.

מר עמרמי: ברצוני להוסיף על דברי שר הבריאות.

אודה בגלוי כי אני מאד מעוניין ומקוה שאנו נוכל להיעזר ע"י ועדת הסדרות. אציע לכם הצעות:

א. חומרים: מסדר הבריאות נגע בשאלה זו שאין לו חומרים. בכדי לשפר את המצב הסניטרי בשטח המזון, החלב ואף בשטח הביוב - צריכים חומרים, והם אינם עבודתנו היא לא רק פקוח, כי מטרת הפקוח לא רק לגלות מקרה שאינו בסדר, אלא לתת הוראות לטיפול המצב. ומה יש תועלת בזה שמגלים את המקרה ואי אפשר לטפרו?

מד עמרמי: כדי לפתור את הבעיה היסודית הזאת, אנו בטוח שעבודה פניונו למסדר המסחר והתעסיה ובקטנו שהם לרונ יחד אתנו על הצרכים שאנו מעונינים בהם, על מנת לספר את המצב הסניטרי. ישנן אמת ועטינו כל מיני דוחות, לבסוף ערכנו דסימה של כל מיני חומרים הדרושים לנו כגון מכונות לסגירת בקבוקי גזוז, פח אספה, כלור וכו'. לאחר זמן מה הודיעו לנו מסדר המסחר והתעסיה שהם קיצצו כמה חומרים שכללנו בתוך הרסימה, ברור היה שאנשך תקציב לפחי אספה. אולם לאחר מכן, קבלנו סכתבים ובהם מודיעים לנו שהם לא כללו את פחי האספה בתוך הרסימה. אך אם נעטיד לרסותם דולזים - יכללו את הפחים ברסימה.

אני מציע שהועדה תזמין את באי כוח מסדר המסחר והתעסיה על מנת לשאול אותו מדוע הם לא כללו את פחי האספה ברסימה. כמו כן, ברצוני להביע משאלה שתהיה למסדר הבריאות הספעה על מסדר המסחר והתעסיה בקשר לחלוקת הדולזים והעדיפויות.

ב. תקציב הפיתוח: נודע לי - אינני אחראי למספרים - כי לביוז הוקצב סכום של 2,400,000 ל"י. אינני רוצה לגעת איך שה חולק, אבל דבר אחד ברור כי זה נעשה ללא התייעצות עם מסדר הבריאות. כלומר, חילקו לא לפי הצרכים של המצב הסניטרי. מסדר את תקציבי הפיתוח לביוז ללא התחשבות בתכניות. לזה לא דאגו. מסדר המסחר חילק אטנם את התקציב, אך הוא לא יכול היה לפקח על העבודה מחוטר סומחים. יתר על כן, הם לא פיקחו אם בונים ביוז מהתקציב שהוקצב למטרה זו. ואני מודה שנקודות מספר שקבלו תקציב לביוז, בנו מכספים אלה שכון או דפת, אך לא ביוז.

אני מציע שהועדה תתמוך בהצעת סר הבריאות מסדר הבריאות יהיה שותף סוזה זכויות בוועדה לחלוקת תקציב הפיתוח. מסדר הבריאות במצב שזה יוכל לשמש גורם לחלוקת תקציבי הפיתוח הכללית ותהיה פדופורציה נכונה לצרכים; והחלק שיוקצב לצרכי בריאות, שיהא נחון למרות מסדר הבריאות, והוא יחלק את הכספים, ישלם את סטרות, יפקח על העבודה וכו', כלומר שהכספים יוצאו לפיתוח הלכה למעשה.

ג. תקציבי הרסויות המקומיות: כידוע לכם, ברוב הרסויות המקומיות התקציב שנקא בריאות היא שני בגודלו אחרי תקציב החינוך. אולם מסדר הבריאות אינו גורם בייצוב התקציבים האלה, כי אם מסדר הפנים. מסדר הפנים קובע בטרותי בריאות, והוא אאנו ינדע את הסכום הדרוש לסניטציה. הוא איננו מקבל את הסטרה שלמענה הסעיף הזה מיועד. איננו אומר שמסדר הבריאות צריך לקבוע את תקציב הרסויות המקומיות, אם כי כך היה נהוג באנגליה משך שנים רבות, אך הוא צריך לשמש גורם סטוים או לפקח על התקציב. למשל אילו מסדר הבריאות היה מחלק תקציב לצרכי תברואה, כי אז היה יכול להיות גורם רציני ואף לעשות רבות בטשח זה. אולם, אין לנו שיתוף פעולה עם מסדר הפנים.

אני מציע שהועדה תזמין את באי כוח מסדר הפנים על מנת לשאול אותם מה דעתם על שיתוף הדוק בקשר עם תקציבי הרסויות המקומיות עם מסדר הבריאות.

ד. מסדר העבודה: מסדר העבודה הנו גורם חשוב בבניית השכונים. הוא בנה שכונים בנגוד גמור לכל עקרונות התברואה. החוק איננו מאלץ מסדר ממשלתי לקבל אישור לתכניות מסדר הבריאות.

אני מציע שועדת הסדרות תזמין את באי כוח מסדר העבודה על מנת לשאול אותם מדוע הם אינם מגישים תכניות לאישור או לפחות לחוות דעתו של מסדר הבריאות לפני בניית השכונים.

סר עמרמי:
ה. באפוסטרופוס: זו בעיה חריפה מאד, לא משום שהאפוסטרופוס הוא בעל הבית הגדול ביותר במדינה, אלא מכיון שהאפוסטרופוס מתעלם מחוקי המדינה ועל ידי כך בוצרת דמורליזציה. לא יתכן כי מוסד ממסלתי שהוא כל כך גדול לא יתן את הדין בהפרת החוק.

ו. מסדר החקלאות: מסדר חקלאות האחראי לייבוא וחלוקת חומרים, כגון צנורות מים ועוד, אתן לכם דוגמה: האזור התעשייתי של פתח תקוה טקבל את המים מן הירקון. בטעלה הזרם ישנו ספק של מי בילוב לתוך הירקון. אזור התעסיה הוא בטורד הזרם. כידוע יש במי הירקון גם חידקי הבילהרציה. במי חרושת לסמורים הנמצאים באזור התעסיה משתמשים במים האלה. פנינו לעיריית פתח תקוה שתחבר את צנוד המים של אזור התעסיה לצנוד העירוני. עיריית פ"ת פנתה למשרד החקלאות כדי לקבל צנורות ובענתה בשלילה. זהו מצב אבסורדי

קיימת הצעה לנצול אשפה ומי בילוב בחקלאות. כאן ישנו גורם בריאותי שיכול להייהפך לגורם כלכלי חשוב מאד. משרד הבריאות מעוניין מאד בהגסטת הצעה זו אולם אין לה כספים או הספעה אל תקציב הפיתוח ותקציב מסדר החקלאות.

אני מציע שהועדה הזו תזמין את באי כוח מסדר החקלאות והאוצר ותסביר להם מדוע הם אינם מסתפים פעולה עם מסדר הבריאות.

אני מצטער שאפשר להבין מתוך דברי כאילו אני מאשים את המסדרים הטונים. אל לכם לחשוב שלא גילסינו לסתף את המסדרים כבעיות שלנו. היה טבע אך ללא הצלחה. כסובן, שאם לא הצלחנו באופן ביו-מסרדי, אז אולי נצליח על יסבם.

ו. המנבנת: הסוכנות הוא מוסד מליטב רבונה. לדאכוננו, מוסד זה איננו רואה את עצמו כפוף לאותם הגורמים אתם הוא עובד. הוא איננו מגיש תכניות לאישור לאותם הגופים שהחוק קבע. הוא איננו מתייעץ ואיננו מקבל שום חוות-דעת מאיזה שהוא גורם אחר. זהו מוסד העומד בפני עצמו. לצערנו, לא הצלחנו להביא אותם לידי כך לרצות לסתף פעולה אתנו למרות זה שאנו מעמידים אותם על טעויותיהם. אין לנו הספעה עליהם, ודבר זה סקטה עלינו מאד. אנו מתקשים במיוחד אל בטטח המעברות והפיסוקח על המצב הסביטרי במעברות.

ברצוני לסכם ולומר את דעתי האיטית, נוסף למה שאמרתי קודם לכן: יש להביא את ענין הסניטציה בארץ בפני הכנסת, וזה לחנוך הציבור. לאחר שתגיעו לידי מסקנות, אני מציע שהמסקנות שצנודטמו בעתונות.

היו"ר ב. הראל:

לאחר מה שמענו פה, הרי ההצעות היו להזמין את האנשים הנוגעים בדבר וכו', ברצוני לומר כי אנו איננו אכסרטיביה המוציאה לפועל ענינים. לכן, ברצוני לבקש את כב' סר הבריאות שיסתף יותר ויותר ביסיבותינו אלה.

סר הבריאות י. בורג:

אני חוזר ואומר כי אני מוכן, בכל עת וטעה לבסאהיה מוזמן, להסתף ביסיבותיכם.

היו"ר ב. הראל:

ברצוני לבקש את כב' הסר, לאפשר לנו לסמוע את מנהלי המחלקות הטונות של מסדרך בטטח

הרשנה הטקדמת.

אנו מודים לשר הבריאות על השתתפותו ביסיבתנו.

מר עמרמי:

שכחתי גורם חשוב אחד, והוא - הצד החוקי
בשטח הסניטציה.

לדעתי, יש צורך לעשות רביזיה גמורה בחוקים
הקיימים בשטח התברואה. זוהי עבודה עצומה.

ענין הקנסות וחביעות משפטים:

איננו חושבים את עצמנו שוטרים אלא מחנכים. אולם, לפעמים, אנו מרגישים צורך להעמיד מישהו למשפט. לצערי, המצב בשטח זה הנהו עגום מאד. כי עד אשר אנו מגיעים לשופטים, עובר זמן רב הנאמד בכמה חדשים, ולא נשאר כל טעם למשפט. כאשר העבריינין יוצא מבית-המשפט, הוא מלגלג עלינו, ובצדק.

לכן אני מגיע לידי מסקנה זו: הפרוצדורה הנוכחית איננה הולמת את התברואה בשטח זה. מש"ל המשפטים איננו מוכן לתת לנו סמכות אדמיניסטרטיבית. היתה לנו הצעת חוק שהגשנו אותה למשרד המשפטים, זוהי הצעה צנועה, והיא - הקמת בתי דין לבריאות העם. משרד המשפטים לא הסכים לכך, והוא התנגד לתת לנו סמכות. מתעוררת השאלה - מדוע משרד המשפטים איננו מסכים לתת לנו איזו שהיא סמכות בשטח זה? כידוע, קיימת סמכות כלכלית, מה שלא קיים בארצות אחרות.

אני מבקש להזמין את ב"כ משרד המשפטים על מנת להסביר מדוע הם מסרבים למסור לנו סמכות אדמיניסטרטיבית.

מר פייפר:

אני עוסק בפיקוח על המעבדות, וכא במגע עם הסוכנות, כלומר עם מחלקת הקליטה. חוץ כדי עבודתי, מצאתי אונן קטנת במחלקת הקליטה של הסוכנות, אפשר לומר, במידה די ניכרת. אין לנו רעה לא בתיכנון ולא בארגון השירותים שמחלקת הקליטה צותנת. אתן דוגמה: במעברה מסוימת הוקמו מקלחות לפני י. הקמת המעברה והן לא היו מחוברות לרשת המים. את ביצוע העבודה מסרו לקבלן שעשה אותה תוך 9 חדשים, אך בינתיים נחהויה מצב כזה שאנשי המעברה הסתובבו עם פצעים מחוסר מים לנקותם, אם כי הותקנו ברזים אבל ללא מקלחות.

לפי דעתי, יש צורך בארגון יעיל יותר במחלקת הקליטה של הסוכנות. ראיתי צאצאאאאא שיש רצון טוב מצד כל אנשי הסוכנות אולם הרע הוא שביצוע העבודה ניתן מאיש לאיש והעבודה נעשית בלתי-יעילה בכל המקרים במעבדות. ולכן אני מבקש שוועדת השירותים תספיע על מחלקת הקליטה של הסוכנות לקיים קשר הדוק עם משרד הבריאות, וכמו כן שתבדוק את הכושר האירגוני של הקמת מעבדות.

(ב) בכל מעברה ישנו מספר עובדי נקיון, לפי תקן שהוחלט עליו מראש. מספר עובדים זה איננו מתאים כי העבודה במעבדות טובה.

נודע לנו כי החל מ-1/1/53 יהיו פיסורים ניכרים, מ-40% עד 60%, של פועלים חיוניים ביותר הסנקים את בתי-הכסא פיסורים אלה ייעשו למרות המספר הקטן של עובדי נקיון אלה אשר בלאו הכי אינם מספיקים לנקות גם בימים אלו. הסוכנות טעניקה את עובדי הנקיון הללו גם בהקמת אוהל תתמוטט, וכל מיני עבודות דחופות אחרות שזה לא מתפקידם של פועלים אלה. כפי שאמרתי קודם לכן, יפוטר מ-1/1/53 כ-150 פועלי נקיון, ולעומת זאת, יהיה בסמכותו של מנהל המעברה לקחת אנשים אחרים על מנת לבצע עבודות דחופות במעברה.

לדעתי, יש צורך להדריך את העולה במובן סניטרי ע"י צוות של עובדים מקצועיים בהסתתפותם של משרד הבריאות והסעד, ואף מסטרת ישראל.

היו"ר ב. הראל:
אני מודה לכם, בסם חברי הוועדה, על סקירתכם
המעניינת. אינני יודע סתי בקיים את המסך
הדיון הזה, אולם נסלה לכם הודעה, ואבקסכם להסתף ביסיבה מסום סעדיין
לא הספקנו לסאלכם שאלות.

לקבל את ההצעה - לסמוע סאילתום, באם יהיו כאלה,
ובהתאם לסאילתום גזמין את המסרד הנוגע בדבר,
כגון: סאילתום על בריאות, סעד וכד'.

ה ו ח ל ט

נתקבל סכתב מססרד הסעד בחתימתה סל גב' חנה
אבן-טוב, בקסר להזמנתו סל פרופ. סייסי.

היו"ר ב. הראל:

(קורא את הסכתב).

להזמין את פרופ. סייסי ליסיבה הבאה סתמסיים
ביום ג' הבא, בטעה 9.00 בבוקר, ולבקס מססרד
הסעד ספרופ. סייסי יבוא בלוויית סתרגום.

ה ו ח ל ט

היסיבה נועלה.

היסיבה נועלה בטעה 10.30.